Mottagare
Socialnämnden

Uppdrag till socialförvaltningen. Se på möjligheten att införa fler insatser utan behovsprövning (IUB) inom hemtjänst

Förslag till beslut

- Socialnämnden beslutar att införa insatsen *Samtalskontakt* som en insats utan behovsprövning (IUB) inom hemtjänsten, med samma kriterier som gäller för befintliga IUB-insatser.
- Socialnämnden avslutar uppdraget att se på möjligheten att införa fler insatser utan behovsprövning inom hemtjänst då detta ingår i förvaltningens ordinarie verksamhet i och med nya socialtjänstlagen.

Sammanfattning

Socialnämnden beslutade (SON § 156) den 17 augusti 2025 att ge socialförvaltningen i uppdrag att se på möjligheten att införa fler insatser utan behovsprövning (IUB) inom hemtjänst.

Socialnämnden kan idag erbjuda folkbokförda medborgare på Gotland, 75 år eller äldre, insatserna tvätt, städ, inköp samt trygghetslarm som IUB.

Socialförvaltningen föreslår att insatsen samtalskontakt ska erbjudas som IUB. För medborgaren innebär det en enklare väg till en daglig telefonkontakt med hemtjänsten, utan att först gå igenom en individuell behovsprövning. Samma kriterier som för befintliga IUB-insatser ska gälla.

Samtalens innehåll, utförande och rutiner vid uteblivet svar ska vara desamma som i dag. Förändringen gäller tillgången till insatsen. Den som inte omfattas av IUB eller behöver annat stöd ska även fortsättningsvis kunna ansöka om behovsprövade insatser.

Ärendebeskrivning

I september 2026 hade 121 personer samtalskontakt som en behovsprövad insats. Insatsen är avgiftsfri för den enskilde och ersättningsnivån till utförarna ändras inte.

Insatsen samtalskontakt går i linje med att förvaltningen ska arbeta förebyggande. Samtalskontakt är en trygghetsskapande insats som beskrivs enligt följande i riktlinjen för handläggning enligt SOL till äldre och personer med funktionsnedsättning:

Insatsen innebär att personal kontaktar den enskilde per telefon vid en eller flera bestämda tidpunkter. Insatserna utförs mellan 07.00-22.00. Behoven ska vara dagliga och insatsen utförs dagligen. Insatsen beviljas i syfte att stärka den enskildes trygghet. Avgiftsfri insats.

Samtalskontakt innebär att hemtjänstens personal ringer den enskilde vid en bestämd tidpunkt eller vid flera bestämda tidpunkter under dagen.

Förslaget är att lägga till samtalskontakt inom den befintliga IUB-modellen. Kriterierna för IUB ska vara desamma som i dag. Den enskilde ska vara folkbokförd på Gotland och vara 75 år eller äldre. Insatsen avser personer i eget, så kallat ordinärt boende. En förfrågan ska hanteras enligt befintliga regler för IUB, med kontroll av kriterierna men utan individuell behovsprövning.

Den som också behöver omvårdnad eller andra behovsprövade insatser kan ansöka om stöd hos myndighetsavdelningen. Möjligheten att få behovet prövat individuellt ska finnas kvar även för den som inte uppfyller IUB-kriterierna.

Samtalskontakt kan erbjudas som IUB enligt 11 kap. 5 § socialtjänstlagen (2025:400). Den som genomför insatsen ska enligt 11 kap. 6 § informera om möjligheten att ansöka om individuellt behovsprövade insatser. Genomförandet ska dokumenteras enligt 14 kap. 3 § samma lag.

I samband med införandet av samtalskontakt som IUB uppdateras även myndighetsavdelningens riktlinjer för handläggning för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Bedömning

Socialförvaltningen bedömer att samtalskontakt bör erbjudas som IUB. Medborgaren får då möjlighet att själv efterfråga en regelbunden telefonkontakt för att känna trygghet i vardagen. När IUB-kriterierna är uppfyllda behöver personen inte få sitt behov av samtalskontakt utrett och bedömt individuellt. Det förenklar tillgången till ett stöd som redan finns.

Samtalskontakt ger den som känner otrygghet hemma en återkommande kontakt med hemtjänsten. Personalen kan också uppmärksamma om den enskilde behöver information om annat stöd.

Informationen till medborgarna behöver tydligt ange vem som kan få insatsen, vad samtalen innebär och hur en förfrågan görs. Samma IUB-kriterier ska gälla för kvinnor och män samt i tätort och på landsbygden. Informationen ska också beskriva hur man ansöker om behovsprövat stöd om IUB inte passar den egna situationen.

Arbetet med individuell behovsprövning av samtalskontakt minskar för myndigheten. Registrering och annan nödvändig administration kvarstår. Den frigjorda handläggartiden kan användas till behovsprövade ärenden, men innebär inte i sig lägre personalkostnader.

Under det första året bör uppföljningen redovisa antalet mottagare, antalet genomförda samtal och utförarkostnaden. Under september 2024 hade 102 brukare insatsen och i september 2025 var det 117 brukare. Uppgiften om 121 brukare i september 2026 ger en indikation på en stabil utveckling under de senaste två åren. Enklare tillgång till samtalskontakt bedöms leda till kontakt med fler brukare vilket bedöms förebygga ensamhet och skapa ökad trygghet för den enskilde.

Uppföljningen bör också visa hur insatsen används av kvinnor och män samt i olika delar av Gotland.

Socialnämnden föreslås besluta att införa insatsen *Samtalskontakt* som en insats utan behovsprövning (IUB) inom hemtjänsten, med samma kriterier som gäller för befintliga IUB-insatser.

Inriktningen är att driftsättning sker under december 2026/januari 2027.

I och med detta föreslås socialnämnden avsluta uppdraget att se på möjligheten att införa fler insatser utan behovsprövning inom hemtjänst då detta ingår i förvaltningens ordinarie verksamhet i och med nya socialtjänstlagen.

Samtalskontakt som IUB kommer att påföras i styrdokumentet i socialförvaltningens plan för insatser utan behovsprövning enligt 11 kap. 5 § socialtjänstlagen, daterad 2025-06-12, (SON 2025/281). Detta sker i februari 2027 när det görs en revidering av styrdokumentet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ”Uppdrag till socialförvaltningen. Se på möjligheten att införa fler insatser inom IUB på Gotland”, förvaltningen daterad 2026-10-16.

Socialnämndens beslut 2025-09-17, § 156, Uppföljning Förenklad ansökan om serviceinsatser, SON 2024/236.

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

Therése Thomsson, myndighetschef